



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 4. októbra 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Systémy ochrany vkladov – Smernica 94/19/ES – Článok 1 ods. 3 bod i) – Článok 10 ods. 1 – Pojem ‚nedostupný vklad‘ – Zodpovednosť členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom v dôsledku toho, že porušil právo Únie – Dostatočne závažné porušenie práva Únie – Procesná autonómia členských štátov – Zásada lojálnej spolupráce – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Zásady ekvivalencie a efektivity“

Vo veci C-571/16,

ktorých predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Administrativen sad – Varna (Správny súd Varna, Bulharsko) zo 4. novembra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 14. novembra 2016, ktorý súvisí s konaním:

Nikolaj Kantarev

proti

Bálgarska Narodna Banka,

za účasti:

Okrážna prokuratura – Varna,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça (spravodajca), sudcovia E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger a F. Biltgen,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- N. Kantarev, v zastúpení: K. Bončeva a M. Ekimdžiev, advokati,
- Bálgarska Narodna Banka, v zastúpení: A. Kalajdziev, R. Georgiev a M. Kalajdzieva, advokati,
- Európska komisia, v zastúpení: P. Michajlova, A. Steiblytė a H. Krämer, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: bulharčina.

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 7. júna 2018,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 3 bodu i) a článku 10 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov (Ú. v. ES L 135, 1994, s. 5; Mim. vyd. 06/002, s. 252), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/14/ES z 11. marca 2009 (Ú. v. EÚ L 68, 2009, s. 3) (ďalej len „smernica 94/19“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Nikolajom Kantarevom a Bălgarska Narodna Banka (Bulharská národná banka, ďalej len „BNB“), týkajúceho sa škody, ktorú pán Kantarev utrpel z dôvodu údajne oneskoreného vyplatenia náhrady zo systému ochrany vkladov za finančné prostriedky uložené na bežnom účte vedenom v Korporativna Tărgovska Banka (ďalej len „banka KTB“), ktoré sa stali nedostupnými.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 94/19

- 3 Prvé, druhé, štvrté, ôsme, deviate, jedenáste, dvadsiate prvé, ako aj dvadsiate štvrté odôvodnenie smernice 94/19 znejú:

„keďže v súlade s cieľmi tejto zmluvy treba napomáhať zosúladený rozvoj činnosti úverových inštitúcií v celom spoločenstve odstraňovaním všetkých obmedzení práva ustanovovania a slobody poskytovania služieb, zvyšujúc súčasne stabilitu bankového systému a ochranu vkladateľov;

keďže po odstránení obmedzení činnosti úverových inštitúcií bude potrebné zaoberať sa situáciou, ktorá by mohla vzniknúť, keby vklady v úverovej inštitúcii s pobočkami v iných členských štátoch prestali byť dostupné; keďže je nevyhnutné zabezpečiť zosúladenú minimálnu úroveň ochrany vkladov, kdekoľvek sú v spoločenstve umiestnené; keďže takáto ochrana vkladov je rovnako podstatná ako prezieravé zákony na dobudovanie jednotného bankového trhu

...

keďže náklady úverovej inštitúcie spojené s účasťou v systéme ochrany neznajú nijaké porovnanie s nákladmi, ktoré by mohli vyplývať z hromadného výberu bankových vkladov nielen z tých úverových inštitúcií, ktoré majú ťažkosti, ale aj zo zdravých inštitúcií, v dôsledku straty dôvery vkladateľov vo funkčnosť bankového systému

...

keďže zosúladenie sa musí obmedziť na hlavné prvky systému ochrany vkladov a zaručiť výplatu náhrady vypočítanej na základe zosúladenej minimálnej úrovne počas veľmi krátkeho obdobia;

keďže systémy ochrany vkladov musia zasiahnuť, len čo vklady prestanú byť dostupné

...

keďže zosúladienie systémov ochrany vkladov v rámci spoločenstva samo osebe nespochybňuje existenciu prevádzkovaných systémov určených na ochranu úverových inštitúcií, zvlášť zaručením ich platobnej schopnosti a likvidity tak, aby vklady v týchto úverových inštitúciách, vrátane ich pobočiek založených v iných členských štátoch, neprestali byť dostupné; keďže za istých podmienok sa môžu príslušné orgány domnievať, že takéto alternatívne systémy, slúžiace rozličným ochranným účelom, spĺňajú ciele tejto smernice; keďže bude úlohou týchto príslušných orgánov overiť súhlas s predmetnými podmienkami;

...

keďže informácie sú podstatným prvkom ochrany vkladateľa a musia byť preto tiež predmetom minimálneho počtu záväzných opatrení:...

...

keďže táto smernica nemôže viesť k tomu, že členské štáty alebo ich príslušné orgány budú niesť zodpovednosť vzhľadom na vkladateľov, ak zabezpečili, že jeden alebo viac systémov ochraňujúcich vklady alebo vlastné úverové inštitúcie a zaručujúcich odškodnenie alebo ochranu vkladateľov za podmienok predpísaných v tejto smernici, budú zavedené a oficiálne uznané“.

4 Článok 1 ods. 1 prvý pododsek a článok 1 ods. 3 tejto smernice stanovujú:

„Na účely tejto smernice:

1. „vklad“ je aktívny [kladný – *neoficiálny preklad*] zostatok, ktorý vznikne z peňažných prostriedkov ponechaných na účte alebo z dočasných úložiek vyplývajúcich z bežných bankových činností, ktoré musí úverová inštitúcia splatiť v zmysle platných zákonných a zmluvných podmienok, ako aj z pohľadávok potvrdených listinou vydanou [ako aj pohľadávka vyjadrená vkladovým certifikátom vydaným – *neoficiálny preklad*] úverovou inštitúciou.

...

3. „nedostupný vklad“ je vklad, ktorý je v zmysle zákonných a zmluvných podmienok, ktoré sa naň vzťahujú, splatný a má byť vyplatený, ale úverová inštitúcia ho ešte nevyplatila, pričom buď:
 - i) príslušné oprávnené orgány rozhodli, že z ich pohľadu úverová inštitúcia, ktorej sa to týka, nie je schopná v súčasnosti z dôvodov, ktoré priamo súvisia s jej finančnou situáciou, splatiť vklad a v súčasnosti ani nemá predpoklady, aby tak mohla urobiť neskôr.

Príslušné orgány urobia toto rozhodnutie v čo najskoršom možnom termíne, a v žiadnom prípade nie neskôr ako päť pracovných dní po tom, čo sa po prvýkrát presvedčia, že úverová inštitúcia nevyplatila vklady, ktoré sú splatné, alebo

- ii) súd vydal z dôvodov, ktoré priamo súvisia s finančnou situáciou úverovej inštitúcie, rozhodnutie, ktoré spôsobilo pozastavenie schopnosti vkladateľov vznášať požiadavky voči nej, ak by sa toto vyskytlo pred vydaním vyššie spomenutého rozhodnutia“.

5 Článok 7 ods. 1 a 1a uvedenej smernice stanovujú:

„1. Členské štáty zabezpečia, že úhrnné vklady každého vkladateľa sú kryté minimálne do výšky 50 000 [eur] v prípade, že sa vklady stanú nedostupnými.

1 a. Najneskôr do 31. decembra 2010 členské štáty zabezpečia, že krytie úhrnných vkladov každého vkladateľa je stanovené na 100 000 [eur] v prípade, že sa vklady stanú nedostupnými.

...“

6 Podľa článku 10 ods. 1 tej istej smernice:

„Systémy ochrany vkladov musia byť schopné vyplácať riadne overené nároky vkladateľov týkajúce sa nedostupných vkladov do dvadsať pracovných dní odo dňa, keď príslušné orgány rozhodnú v zmysle článku 1 odseku 3 bodu i) alebo keď súd vydá rozhodnutie v zmysle článku 1 odseku 3 bodu ii). Táto lehota zahŕňa aj čas na zhromažďovanie a postúpenie presných údajov o vkladateľoch a vkladoch, ktoré sú nevyhnutné na overovanie nárokov.

Za celkom výnimočných okolností môže systém ochrany vkladov požiadať príslušné orgány o predĺženie tejto lehoty. Toto predĺženie nesmie prekročiť desať pracovných dní.

...“

Smernica 2009/14

7 Odôvodnenia 11 a 12 smernice 2009/14 uvádzajú:

„(11) Zároveň by sa v prípadoch, keď k výplate [vkladov] dochádza na základe rozhodnutia príslušných orgánov, rozhodovacie obdobie, ktoré je v súčasnosti ustanovené v trvaní 21 dní, malo skrátiť na päť pracovných dní, aby sa neohrozilo urýchlené vyplácanie. Príslušné orgány by sa však najprv mali presvedčiť, že úverová inštitúcia nedokázala vyplatiť vklady, ktoré sú splatné. Na toto posúdenie by sa mali vzťahovať súdne alebo správne postupy v členských štátoch.

(12) Vklady sa môžu považovať za nedostupné, keď počiatočné intervenčné alebo reorganizačné opatrenia boli neúspešné. To by príslušným orgánom nemalo brániť vynakladať ďalšie úsilie na reštrukturalizáciu počas výplatného obdobia.“

Bulharské právo

8 Zakon za otgovornostta na dărzhavata i obštinite za vredi (zákon o zodpovednosti štátu a obcí za škodu) (DV č. 60 z 5. augusta 1988, ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), stanovuje vo svojom článku 1 ods. 1 a 2:

„1. Štát a obce zodpovedajú za škody, ktoré boli spôsobené fyzickým alebo právnickým osobám na základe protizákonných právnych aktov a protiprávneho konania alebo opomenutia ich orgánov alebo zamestnancov pri výkone správnej činnosti.

2. Nárok podľa odseku 1 možno uplatniť v konaní podľa Administrativnoprocesualen kodex [Správny procesný poriadok]...“

9 Článok 8 ods. 1 a 3 tohto zákona stanovujú:

„1. Náhradu škody, ktorá vznikla za podmienok stanovených v článku 1 ods. 1, v článku 2 ods. 1 a 2, v článku 2a a v článku 2b ods. 1, možno žiadať v konaní podľa tohto zákona a nie vo všeobecnom súdnom konaní.

...

3. Tento zákon sa neuplatní, ak zákon alebo nariadenie stanovuje osobitný spôsob náhrady škody.“

- 10 Zakon za zadälženijata i dogovorite (zákon o záväzkových vzťahoch a zmluvách) (DV č. 275 z 22. novembra 1950) vo svojom článku 45 stanovuje:

„Každý, kto inému spôsobil škodu svojím zavinením, je povinný túto škodu nahradiť. V prípade škody vyplývajúcej z protiprávneho konania sa zavinenie predpokladá, až kým sa nepreukáže opak.“

- 11 Podľa článku 49 zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách:

„Každý, kto poveril inú osobu vykonaním úlohy, zodpovedá za škody, ktoré boli spôsobené touto osobou pri plnení tejto úlohy.“

- 12 Zakona za garantirane na vlogovete v bankite (zákon o ochrane bankových vkladov) (DV č. 49 z 29. apríla 1998) upravuje vznik, úlohy a činnosť Fondu na ochranu bankových vkladov (ďalej len „Fond“). V súlade s článkom 1a doplňujúcich ustanovení z roku 2009 (DV č. 44, z 12. júna 2009) tento zákon preberá smernice 94/19 a 2009/14.

- 13 Článok 23 ods. 1, 2, 5 a 6 tohto zákona znie:

„1. Fond vyplatí vkladateľom záväzky dotknutej banky do chránenej výšky, ak BNB odňala komerčnej banke bankové povolenie.

2. Fond vyplatí náhradu za chránené výšky vkladov prostredníctvom komerčnej banky alebo komerčných bánk určených správnu radou.

...

5. Fond začne vyplácať náhrady najneskôr 20 pracovných dní od okamihu, keď [BNB] prijala rozhodnutie uvedené v odseku 1.

6. Za výnimočných okolností môže Fond predĺžiť lehotu stanovenú v odseku 5 o najviac desať pracovných dní.“

- 14 Článok 24 ods. 1 uvedeného zákona stanovuje:

„1. Od okamihu, keď [BNB] prijala rozhodnutie uvedené v článku 23 ods. 1, prechádzajú na Fond nároky vkladateľov voči banke až do chránenej výšky bez ohľadu na výšku a na dátum, keď Fond vykonal platby jednotlivým vkladateľom.“

- 15 Zakona za Bälgarskata narodna banka (zákon o Bulharskej národnej banke) (DV č. 46 z 10. júna 1997) upravuje postavenie, ciele a právomoci BNB.

- 16 Ustanovenie článku 1 ods. 1 tohto zákona uvádza:

„1. [BNB] je centrálnou bankou Bulharskej republiky. BNB je právnickou osobou.“

- 17 Článok 2 ods. 6 uvedeného zákona stanovuje:

„BNB má príslušnosť v oblasti regulácie a dohľadu nad činnosťou vykonávanou inými bankami so sídlom v tuzemsku v záujme zabezpečenia stability bankového systému a ochrany záujmov vkladateľov.“

- 18 Podľa článku 16 tohto zákona správna rada BNB najmä „udeľuje bankové povolenia, zamietá žiadosti o udelenie povolenia a odníma povolenia bankám, prevádzkovateľom platobných systémov, platobným inštitúciám a inštitúciám elektronických peňazí za podmienok a spôsobom, ktoré stanovuje zákon; ... nariaďuje nad bankami výnimočný dohľad za podmienok a spôsobom, ktoré stanovuje zákon o úverových inštitúciách“.
- 19 Zakon za kreditnite instituciji (zákon o úverových inštitúciách) (DV č. 59 z 21. júla 2006) upravuje podmienky a postupy udeľovania bankových povolení, výkon činnosti, kontrolu dodržiavania prudenciálnych požiadaviek a ukončenie činnosti úverových inštitúcií s cieľom zabezpečiť stabilný, bezpečný a spoľahlivý bankový systém a ochranu záujmov vkladateľov, ako aj informačné povinnosti BNB v oblasti prudenciálnej regulácie a dohľadu nad bankami.
- 20 Podľa článku 1 ods. 2 zákona o úverových inštitúciách BNB je „príslušný orgán Bulharskej republiky v oblasti dohľadu nad bankami v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 40 nariadenia (EÚ) č. 575/2013 Európskeho parlamentu a Rady z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 1)“.
- 21 Článok 36 ods. 2 a 3 tohto zákona stanovuje:
- „2. [BNB] povinne odníme bankové povolenie z dôvodu platobnej neschopnosti banky, ak:
- (1) banka už viac ako sedem pracovných dní neplní svoje splatné záväzky, uvedená situácia priamo súvisí s finančnou situáciou tejto banky a [BNB] považuje za nepravdepodobné, že splatné pohľadávky budú v primeranej lehote splnené, alebo
- (2) vlastný kapitál banky vykazuje záporný výsledok.
3. [BNB] prijme rozhodnutie uvedené v odseku 2 najneskôr v lehote piatich pracovných dní po zistení stavu platobnej neschopnosti.“
- 22 Článok 79 ods. 8 uvedeného zákona stanovuje:
- „[BNB], jej orgány a poverené osoby nezodpovedajú za škody spôsobené pri výkone svojich funkcií dohľadu okrem prípadov, keď konali úmyselne.“
- 23 Článok 115 zákona o úverových inštitúciách znie:
- „1. Na účely reorganizácie banky, ktorej hrozí platobná neschopnosť, môže [BNB] podrobiť banku výnimočnému dohľadu.
2. Banke hrozí platobná neschopnosť vtedy, keď:
- (1) celkový kapitálový pomer banky je nižší než stanovené minimum, alebo
- (2) [BNB] dospeje k záveru, že likvidné aktíva banky nepostačujú na to, aby banka bola schopná plniť svoje záväzky v deň, keď nastane ich splatnosť, alebo
- (3) banka v požadovanej lehote nesplní jeden alebo viac splatných záväzkov voči svojim veriteľom.
- ...“
- 24 Podľa článku 116 tohto zákona:
- „1. V prípadoch uvedených v článku 115 ods. 1 [BNB] podrobí danú banku výnimočnému dohľadu a

- (1) určí správcov, ak správcovia neboli určení už skôr, a určí ich právomoci;
- (2) stanoví dobu trvania a podmienky výnimočného dohľadu.

2. V prípadoch uvedených v odseku 1 [BNB] môže:

- (1) znížiť úroky zo záväzkov banky na ich priemernú trhovú hodnotu;
- (2) úplne alebo čiastočne prerušiť na určité obdobie plnenie všetkých alebo niektorých záväzkov tejto banky;
- (3) úplne alebo čiastočne obmedziť jej činnosť.

...“

25 Článok 119 ods. 5 uvedeného zákona stanovuje:

„5. V prípadoch uvedených v článku 116 ods. 2 bode 2 banka nie je finančne zodpovedná za nesplnenie záväzkov, ktorých plnenie bolo prerušené v dôsledku výnimočného dohľadu. Počas výnimočného dohľadu neplynú úroky z omeškania ani úroky z nevykonania peňažných záväzkov banky, ktorých vykonanie bolo prerušené, naopak zmluvné úroky v prípade takýchto záväzkov plynú, pričom k ich zaplateniu dôjde až po zrušení výnimočného dohľadu.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 26 Dňa 4. marca 2014 pán Kantarev uzavrel s bankou KTB rámcovú zmluvu o platobných službách, ako aj dodatok k uvedenej zmluve o otvorení bežného účtu. Tento dodatok uvádzal, že peňažné prostriedky uložené na predmetnom účte sú chránené prostredníctvom Fondu. Sumy uložené na tento účet sa mali úročiť pevnou úrokovou sadzbou, pričom úroky sa mali pripísať raz ročne alebo ku dňu uzavretia tohto účtu, a boli tiež chránené prostredníctvom Fondu.
- 27 Keďže banke KTB hrozila v dôsledku hromadného výberu vkladov, ktoré držala, kríza likvidity, 20. júna 2014 jej zástupcovia požiadali BNB o nariadenie výnimočného dohľadu nad touto úverovou inštitúciou. Listom z toho istého dňa BNB tiež informovali, že boli pozastavené všetky platby a bankové operácie uvedenej úverovej inštitúcie. Rozhodnutím BNB z toho istého dňa správna rada BNB nariadila nad bankou KTB výnimočný dohľad po dobu troch mesiacov. Plnenie záväzkov tejto úverovej inštitúcie bolo pozastavené a jej činnosť bola obmedzená. Boli vymenovaní správcovia, ktorých BNB poverila úlohou zaistiť ocenenie aktív a dlhov uvedenej inštitúcie externým audítorom.
- 28 Z tohto ocenenia vyplynulo, že finančný výsledok banky KTB je záporný a táto banka nespĺňa požiadavky v oblasti vlastného kapitálu stanovené právnou úpravou Únie. Rozhodnutím zo 6. novembra 2014 BNB odňala banke KTB bankové povolenie, uložila jej povinnosť podať návrh na začatie konkurzného konania a rozhodla, že o tejto skutočnosti treba informovať Fond.
- 29 V ten istý deň bol účet žalobcu vo veci samej uzavretý *ex offi*, čo podľa bulharského práva viedlo k vráteniu vkladu pána Kantareva z titulu ochrany vkladov.
- 30 Dňa 4. decembra 2014 bulharská banka, ktorej Fond uložil povinnosť vrátiť vklady držané bankou KTB, vyplatila pánovi Kantarevovi sumu vo výške 86 973,81 bulharských levov (BGN) (približne 44 465 eur), pričom táto suma zahŕňala úroky do 6. novembra 2014, keď bolo banke KTB odňaté bankové povolenie, vo výške 2 673,81 BGN. Vzhľadom na to sa úroková sadzba uplatňovaná na vklad žalobcu

vo veci samej pre obdobie do 1. júla 2014 spravovala zmluvnými podmienkami, zatiaľ čo od tohto dátumu až do 6. novembra 2014 sa uplatňovala úroková sadzba stanovená rozhodnutím správnej rady BNB z 30. júna 2014, ktoré úrokovú sadzbu uplatňovanú na vklady v banke KTB znížilo.

- 31 Následne Sofijski gradski sad (Mestský súd Sofia, Bulharsko) rozsudkom z 22. apríla 2015 vyhlásil banku KTB za platobne neschopnú s účinnosťou od 6. novembra 2014. BNB sa proti tejto časti rozsudku odvolala na Sofijski apelativen sad (Odvolací súd Sofia, Bulharsko), ktorý zrušil prvostupňové rozhodnutie a za rozhodný dátum začiatku platobnej neschopnosti určil 20. jún 2014, pretože nedostatok vlastného kapitálu existoval už v tomto okamihu.
- 32 Začiatkom roku 2016 pán Kantarev podal proti BNB žalobu na Administrativen sad Varna (Správny súd Varna, Bulharsko) založenú na článku 4 ods. 3 ZEÚ, v ktorej uplatňoval, že bez ohľadu na zákon o ochrane bankových vkladov na základe článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 mala táto inštitúcia konštatovať, že vklady sa stali nedostupnými v lehote piatich pracovných dní po prijatí rozhodnutia o podrobení banky KTB výnimočnému dohľadu. BNB sa teda dopustila porušenia práva Únie, ktoré zakladá jeho nárok na náhradu škody. V tejto súvislosti pán Kantarev tvrdí, že oneskoreným vyplatením náhrady jeho vkladu mu vznikla škoda zodpovedajúca úrokom z omeškania.
- 33 Uznesením z 12. marca 2016 vnútroštátny súd zastavil konanie vo veci samej, pretože neboli splnené podmienky stanovené v článku 1 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu. Värhoven administrativen sad (Najvyšší správny súd, Bulharsko) však uznesením z 18. júla 2016 toto uznesenie zrušil. V tomto uznesení uvedený súd poskytol vnútroštátnemu súdu usmernenia k niekoľkým hľadiskám, ktoré treba posúdiť pri rozhodovaní sporu.
- 34 Na základe týchto usmernení sa vnútroštátny súd domnieva, že výsledok žaloby podanej pánom Kantarevom závisí v prvom rade od toho, či zodpovednosť BNB vzniká na základe podmienok stanovených v článku 1 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu alebo na základe podmienok stanovených v zákone o záväzkových vzťahoch a zmluvách. V tejto súvislosti vnútroštátny súd spresňuje, že judikatúra bulharských súdov je kontradiktórna, pokiaľ ide o právomoc občianskoprávných a správnych súdov na preskúmanie žaloby o náhradu škody vyplývajúcej z porušenia práva Únie. Dodáva, že Värhoven administrativen sad (Najvyšší správny súd) prijal kontradiktórnu judikatúru, keď v niektorých prípadoch rozhodol, že keďže BNB nie je ani orgán výkonnej moci, ani orgán financovaný zo štátneho rozpočtu, zákon o zodpovednosti štátu sa na ňu neuplatňuje a v iných prípadoch rozhodol, že ju treba považovať za orgán, ktorý má právomoci verejnej moci, takže tento zákon sa na ňu uplatňuje.
- 35 Vnútroštátny súd tiež uvádza, že existujú podstatné rozdiely medzi konaním a podmienkami vzniku zodpovednosti podľa zákona o zodpovednosti štátu a zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách. Zákon o zodpovednosti štátu, ktorý sa uplatňuje iba v prípade, keď škoda vyplýva zo zrušeného protiprávneho aktu alebo nezákonného konania alebo opomenutia správneho orgánu, zaviedol režim objektívnej zodpovednosti. Na základe tohto zákona žalobca musí zaplatiť štandardný poplatok v čase podania žaloby a môže sa obrátiť na súdy v mieste svojho bydliska. Naopak v rámci žaloby založenej na zákone o záväzkových vzťahoch a zmluvách je žalobca povinný zaplatiť štátu poplatok zodpovedajúci percentuálnemu podielu hodnoty sporu a žalobu musí podať na súdoch bydliska žalovaného alebo v mieste, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody. Ako hmotnoprávna podmienka žaloby, akou je žaloba vo veci samej, sa tiež vyžaduje, aby žalobca preukázal existenciu zavinenia zo strany BNB alebo úmyselného konania tejto inštitúcie.
- 36 V druhom rade, pokiaľ ide o vec samu, úlohou vnútroštátného súdu je preskúmať, či BNB bola povinná prijať rozhodnutie stanovené v článku 1 ods. 3 bode i) smernice 94/19, pretože na vyriešenie sporu je potrebné vedieť, či toto ustanovenie bolo správne prebrané do bulharských právnych predpisov. V tejto súvislosti sa pýta na podmienky stanovené v tejto smernici na vyhlásenie nedostupnosti vkladov s cieľom preskúmať, kedy boli tieto podmienky splnené. V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že na jednej strane BNB mohla s cieľom spustiť ochranu vkladov iba odňať povolenie úverovej inštitúcii

a na druhej strane BNB pred odňatím povolenia banke KTB rozhodla nariadiť nad touto bankou výnimočný dohľad s cieľom chrániť ju pre platobnou neschopnosťou. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd domnieva, že výplata z titulu ochrany vkladov z Fondu nevylučuje nariadenie výnimočného dohľadu.

- 37 V treťom rade sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 1 ods. 3 bod i) a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 priznávajú vkladateľom právo žiadať odškodnenie od členského štátu za porušenie lehoty na rozhodnutie o nedostupnosti vkladov v úverovej inštitúcii príslušným orgánom.
- 38 V tejto súvislosti je vnútroštátna judikatúra opäť nejasná. Niektorým žalobám vkladateľov proti BNB bolo vyhovieť z dôvodu, že BNB porušila ustanovenia práva Únie, ktoré majú priamy účinok, a iné žaloby boli zamietnuté z dôvodu, že omeškanie pri vrátení bolo pripísateľné Fondu a nie BNB, že vrátenie nebolo možné, ak nebolo príslušnej inštitúcii odňaté bankové povolenie, alebo že ustanovenia smernice 94/19 nemajú priamy účinok, a že ak by sa konštatovalo pochybenie pri prebraní tejto smernice, založilo by to zodpovednosť nie BNB, ale samotného štátu.
- 39 Vnútroštátny súd sa domnieva, že BNB porušila právo Únie, ale kladie si otázku, či ide o „dostatočne závažné porušenie“ v zmysle práva Únie. Vnútroštátny súd v tejto súvislosti konštatuje, že BNB rozhodla o predmetnom opatrení asanácie vo všeobecnom záujme, čím poskytla ochranu vkladateľom v rovnakom zmysle, ako stanovuje smernica 94/19, a že počas tohto obdobia boli vklady úročené.
- 40 Za týchto podmienok Administrativen sad Varna (Správny súd Varna) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj zásady ekvivalencie a efektivity vykladať v tom zmysle, že v prípade nedostatočnej vnútroštátnej právnej úpravy umožňujú, aby sa príslušné súdy a konanie o žalobách o náhradu škody pre porušenie práva Únie určovali podľa povahy správneho orgánu, ktorý sa dopustil porušenia, a podľa typu konania/opomenutia, z ktorého toto porušenie vyplýva, ak uplatnenie týchto kritérií vedie k tomu, že na konanie o žalobách sú príslušné rôzne súdy v rámci všeobecného a správneho súdnictva, konanie sa vedie podľa rôznych procesných predpisov – občianskeho súdneho poriadku a správneho procesného poriadku, ktoré sa líšia výškou poplatku, konkrétne pomerným poplatkom a štandardným poplatkom, a vyžadujú preukázanie rozdielnych skutočností, vrátane zavinenia?
2. Má sa článok 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj požiadavky, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku z 19. novembra 1991, Frankovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428), vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby sa o žalobách o náhradu škody pre porušenie práva Únie viedlo konanie podľa článkov 45 a 49 zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách, ktoré si vyžaduje zaplatenie pomerného poplatku a preukázanie zavinenia, a aby bolo možné o týchto nárokoch rozhodovať aj v konaní podľa článku 1 zákona o zodpovednosti štátu a obcí za škodu, ktorý síce upravuje objektívnu zodpovednosť a obsahuje osobitné ustanovenia, ktoré majú uľahčiť prístup k súdu, ale zároveň sa vzťahuje len na škody, ku ktorým došlo na základe zrušených protizákonných právnych aktov a protiprávneho konania/opomenutia správnych orgánov, ale nevzťahuje sa na porušenia práva Únie, ktorých sa dopustili iné štátne orgány právnymi úkonmi/opomenutiami, ktoré neboli zrušené v príslušnom konaní?
3. Má sa článok 1 ods. 3 bod i) a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 vykladať v tom zmysle, že umožňujú taký legislatívny prístup, ako bol zvolený v článku 36 ods. 3 zákona o úverových inštitúciách a v článku 23 ods. 5 zákona o ochrane bankových vkladov (zrušený), podľa ktorého má „požiadavka, aby úverová inštitúcia, ktorej sa to týka, nebola schopná v súčasnosti z dôvodov, ktoré priamo súvisia s jej finančnou situáciou, vyplatiť vklad a v súčasnosti ani nemala predpoklady, aby tak bola schopná urobiť neskôr“ rovnaký účinok, ako rozhodnutie o platobnej neschopnosti inštitúcie a spája sa s odňatím povolenia, pričom od okamihu odňatia bankového povolenia sa začne uplatňovať systém ochrany bankových vkladov?

4. Má sa článok 1 ods. 3 smernice 94/19 vykladať v tom zmysle, že na to, aby sa vklad kvalifikoval ako „nedostupný“, sa vyžaduje, aby o jeho nedostupnosti výslovne rozhodli „príslušné oprávnené orgány“ na základe posúdenia uvedeného v bode i) tohto ustanovenia, alebo je možné, aby sa v prípade medzery vo vnútroštátnej právnej úprave posúdenie a vôľa „príslušného oprávneného orgánu“ odvodili na základe výkladu iných právnych aktov tohto orgánu, v prejednávanej veci napríklad rozhodnutia Správnej rady BNB č. 73 z 20. júna 2014, ktorým sa rozhodlo o nariadení výnimočného dohľadu nad KTB, alebo na základe okolností, o aké ide vo veci samej?
5. Má sa v prípade okolností, o aké ide vo veci samej, keď sa na základe rozhodnutia Správnej rady BNB č. 73 z 20. júna 2014 pozastavili všetky platby a operácie a vkladatelia nemali od 20. júna 2014 do 6. novembra 2014 možnosť požiadať o vyplatenie a ani prístup k svojim vkladom, vychádzať z predpokladu, že sa všetky chránené vklady bez viazanosti (s ktorými možno voľne nakladať bez predchádzajúceho oznámenia a ktoré sa na požiadanie vyplatia bezodkladne), v zmysle článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 stali nedostupnými alebo sa s ohľadom na požiadavku, aby bol vklad „splatný a mal byť vyplatený, ale úverová inštitúcia ho ešte nevyplatila“, vyžaduje, aby vkladateľ úverovú inštitúciu požiadal o vyplatenie (prostredníctvom žiadosti alebo výzvy), ale sa mu nevyhovelo?
6. Má sa článok 1 ods. 3 bod i), článok 10 ods. 1 smernice 94/19 a odôvodnenie 8 smernice 2009/14 vykladať v tom zmysle, že miera voľnej úvahy „príslušného oprávneného orgánu“ je v rámci posúdenia podľa článku 1 ods. 3 bodu i) obmedzená lehotou uvedenou v druhej vete bodu i) [článku 1 ods. 3 smernice 94/19], alebo tieto ustanovenia na účely výnimočného dohľadu, akým je dohľad upravený v článku 115 zákona o úverových inštitúciách, pripúšťajú, aby boli vklady nedostupné dlhší čas, ako je stanovené v smernici?
7. Majú článok 1 ods. 3 bod i) a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 priamy účinok a priznávajú majiteľom vkladov v banke, ktorá je súčasťou systému ochrany vkladov, okrem ich práva na poskytnutie náhrady z tohto systému až do výšky uvedenej v článku 7 ods. 1 smernice 94/19 aj právo uplatniť si voči štátu nárok zo zodpovednosti za porušenie práva Únie formou žaloby o náhradu škody, ktorá im bola spôsobená oneskoreným vyplatením chráneného vkladu, namierenej proti orgánu, ktorý je príslušný pre rozhodnutie o nedostupnosti vkladov, ak bolo rozhodnutie podľa článku 1 ods. 3 bodu i) prijaté po uplynutí päťdňovej lehoty stanovenej v smernici a toto omeškanie možno pripísať účinkom reorganizačného opatrenia, ktoré má banku chrániť pred platobnou neschopnosťou, a ktoré nariadil tento orgán, alebo tieto ustanovenia v prípade okolností, o aké ide vo veci samej, pripúšťajú existenciu vnútroštátnej právnej úpravy, akou je článok 79 ods. 8 zákona o úverových inštitúciách, v zmysle ktorej [BNB], jej orgány a ňou poverené osoby na vykonávanie dohľadu zodpovedajú za vzniknutú škodu len v tom prípade, ak ju spôsobili úmyselne?
8. Predstavuje porušenie práva Únie spočívajúce v tom, že „príslušný oprávnený orgán“ nevydal rozhodnutie podľa článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19, „dostatočne závažné porušenie“, ktoré zakladá zodpovednosť členského štátu za škodu prostredníctvom žaloby namierenej proti orgánu dohľadu, a za akých podmienok ide o takýto prípad, pričom majú v tejto súvislosti význam tieto okolnosti: a) že Fond nemal dostatok finančných prostriedkov, ktoré by pokryli chránené vklady; b) že v dobe, keď sa pozastavili výplaty vkladov, bola úverová inštitúcia pod výnimočným dohľadom na účely ochrany pred platobnou neschopnosťou; c) že vklad žalobcu sa vyplatil, keď BNB konštatovala neúspešnosť reorganizačných opatrení; d) že vklad žalobcu sa vyplatil spolu aj s výnosom z úrokov vo výške stanovenej za obdobie od 20. júna 2014 do 6. novembra 2014 (vrátane)?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

- 41 S cieľom napadnúť prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania BNB, na jednej strane tvrdí, že položené otázky nie sú relevantné a nemajú žiadnu súvislosť so skutkovými okolnosťami vo veci samej. Okrem toho prináleží vnútroštátnemu súdu, a nie Súdnu dvoru, aby určil, či pán Kantarev skutočne utrpel škodu, a v prípade, že sa konštatuje porušenie smernice 94/19, je za ňu zodpovedný výlučne bulharský zákonodarca, ktorý je jediný príslušný na prebratie tejto smernice do vnútroštátneho práva. Na druhej strane BNB tvrdí, že z rozsudku z 12. októbra 2004, Paul a i. (C-222/02, EU:C:2004:606), vyplýva, že jednotlivец nemôže žiadať o náhradu ujmy spôsobenej nedostatočným dohľadom nad úverovými inštitúciami zo strany vnútroštátneho orgánu dohľadu, ak je zaručená náhrada vkladov vkladateľov podľa smernice 94/19.
- 42 V tomto ohľade treba po prvé pripomenúť, že konanie upravené v článku 267 ZFEÚ je nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi. Z toho vyplýva, že prislúcha výlučne vnútroštátnym súdom, ktoré vec prejednávajú a ktoré musia prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti konkrétneho prípadu posúdili potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok položených Súdnu dvoru (rozsudok z 2. marca 2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, bod 20 a citovaná judikatúra).
- 43 V dôsledku toho, pokiaľ sa otázky položené vnútroštátnymi súdmi týkajú platnosti právneho predpisu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 2. marca 2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, bod 21 a citovaná judikatúra).
- 44 Odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke, ktorú položil vnútroštátny súd, však možno len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijaký vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, ak ide o problém hypotetickej povahy, alebo tiež vtedy, ak Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady nevyhnutné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené (rozsudok z 2. marca 2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, bod 22 a citovaná judikatúra).
- 45 V tomto prípade nejde o žiadnu z týchto hypotéz. Vnútroštátny súd totiž uviedol, že na podporu svojej žaloby o náhradu škody žalobca vo veci samej namieta nesprávne uplatnenie smernice 94/19, ako aj dôvody, pre ktoré odpovede na položené prejudiciálne otázky považuje za potrebné pre rozhodnutie sporu vo veci samej.
- 46 Po druhé, pokiaľ ide o tvrdenie založené na rozsudku z 12. októbra 2004, Paul a i. (C-222/02, EU:C:2004:606), článok 267 ZFEÚ umožňuje vnútroštátnemu súdu, pokiaľ to považuje za potrebné, položiť Súdnu dvoru výkladové otázky (rozsudok z 26. mája 2011, Stichting Natuur en Milieu a i., C-165/09 až C-167/09, EU:C:2011:348, bod 52 a citovaná judikatúra). Relevantnosť a dosah tohto rozsudku musia byť preskúmané počas analýzy podstaty položených otázok.
- 47 Za týchto podmienok treba dospieť k záveru, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O veci samej

O tretej a šiestej otázke

- 48 Svojou treťou a šiestou otázkou, ktoré je vhodné preskúmať spoločne a v prvom rade, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 1 ods. 3 a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 majú vykladať v tom zmysle, že bránia na jednej strane vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej rozhodnutie o nedostupnosti vkladov závisí od platobnej neschopnosti úverovej inštitúcie a odňatia bankového

povolenia tejto inštitúcie, a na druhej strane stanoveniu výnimky z lehôt stanovených týmito ustanoveniami na rozhodnutie o nedostupnosti vkladov a výplatu týchto vkladov z dôvodu, že je potrebné nariadiť nad touto úverovou inštitúciou výnimočný dohľad.

- 49 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že zo znenia článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 výslovne vyplýva, že nevyhnutnou a dostatočnou podmienkou na rozhodnutie o nedostupnosti vkladu, ktorý je splatný, je, že z pohľadu príslušného orgánu nie je úverová inštitúcia, ktorej sa to týka, schopná z dôvodov, ktoré priamo súvisia s jej finančnou situáciou, splatiť vklad a v súčasnosti ani nemá predpoklady, aby tak mohla urobiť.
- 50 Okrem toho článok 1 ods. 3 bod i) druhý pododsek smernice 94/19 spresňuje, že príslušné orgány urobia toto rozhodnutie „čo najskôr“ a „najneskôr 21 dní po tom, čo sa prvýkrát presvedčia, že [dotknutá úverová inštitúcia] nesplatila vklady, ktoré sú splatné“.
- 51 Z týchto ustanovení vyplýva, že rozhodnutie o nedostupnosti vkladov úverovej inštitúcie nezávisí od platobnej neschopnosti príslušnej úverovej inštitúcie alebo odňatia bankového povolenia.
- 52 Na jednej strane totiž nedostupnosť vkladov musí byť konštatovaná vo veľmi krátkych lehotách bez toho, aby sa mohlo počkať na splnenie podmienok na začatie konkurzného konania alebo odňatie bankového povolenia.
- 53 Na druhej strane platobná neschopnosť úverovej inštitúcie a odňatie bankového povolenia sa líšia od okolností uvedených v článku 1 ods. 3 bode i) smernice 94/19. Odňatie bankového povolenia môže byť napríklad dôsledkom nepristúpenia do fondu ochrany vkladov, pričom vklady tejto inštitúcie nemusia byť nedostupné.
- 54 Okrem toho platobná neschopnosť úverovej inštitúcie a odňatie bankového povolenia naznačujú, že problémy úverovej inštitúcie majú trvalý charakter. Naopak, keďže článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 podmieňuje rozhodnutie o nedostupnosti vkladov v úverovej inštitúcii tým, že úverová inštitúcia sa nezdá byť „v súčasnosti“ schopná splatiť vklad a „v súčasnosti“ sa nezdá, že táto nedostupnosť je len dočasná.
- 55 Z toho vyplýva, že ku konštatovaniu nedostupnosti vkladov musí dôjsť aj v prípade dočasných ťažkostí za predpokladu, že dotknutá úverová inštitúcia nie je schopná splatiť splatné vklady a v súčasnosti sa nezdá, že ich bude môcť splatiť.
- 56 Tento výklad potvrdzuje dvojaký cieľ sledovaný smernicou 94/19. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že cieľom tejto smernice v súlade s jej prvým a štvrtým odôvodnením je chrániť vkladateľov a súčasne zaručiť stabilitu bankového systému vyhnutím sa fenoménu hromadného výberu vkladov nielen z tých úverových inštitúcií, ktoré majú ťažkosti, ale aj zo zdravých inštitúcií, v dôsledku straty dôvery verejnosti vo funkčnosť tohto systému (rozsudok z 22. marca 2018, Anisimovienė a i., C-688/16 a C-109/16, EU:C:2018:209, bod 83).
- 57 Vzhľadom na tento dvojaký cieľ je nevyhnutné, aby systém ochrany vkladov v súlade s ôsmym a deviatym odôvodnením tejto smernice zasiahol „v krátkej lehote“ od nedostupnosti vkladov úverovej inštitúcie.
- 58 Na jednej strane totiž ochrana vkladateľov vyžaduje, aby ich vklady boli vyplatené v čo najkratšej lehote od ich nedostupnosti, aby títo vkladatelia mohli disponovať so svojimi úsporami a mohli predovšetkým zabezpečiť pokrytie každodenných výdavkov. Na druhej strane aj stabilita bankového systému vyžaduje rýchle vyplácanie vkladateľov, aby sa zabránilo tomu, že finančné ťažkosti úverovej inštitúcie, hoci len dočasné, budú viesť k hromadnému výberu vkladov a tieto ťažkosti sa tak rozšíria aj do zvyšku bankového systému.

- 59 Je pravda, že vzhľadom na znenie článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 a najmä na skutočnosť, že v tomto ustanovení sa uvádza, že príslušný orgán musí rozhodnúť o nedostupnosti vkladov, ak „z [jeho] pohľadu“ boli splnené potrebné podmienky, tento orgán disponuje určitou mierou voľnej úvahy. No takáto voľná úvaha sa týka posúdenia podmienok stanovených v tomto ustanovení, a nie samotných týchto podmienok alebo momentu, keď treba vykonať takéto konštatovanie.
- 60 Pokiaľ ide o možnosť odchýliť sa od lehoty na konštatovanie nedostupnosti vkladov s cieľom nariadiť nad úverovou inštitúciou výnimočný dohľad, je nutné uviesť, že lehota stanovená v článku 1 ods. 3 bode i) druhom pododseku smernice 94/19 je podľa tohto istého ustanovenia záväzná bez toho, aby v akomkoľvek inom ustanovení tejto smernice bola stanovená výnimka z tejto lehoty.
- 61 Okrem toho umožniť príslušným orgánom odchýliť sa od lehoty stanovenej v smernici 94/19 na konštatovanie nedostupnosti vkladov s cieľom nariadiť nad úverovou inštitúciou výnimočný dohľad by bolo v rozpore s požiadavkou rýchlosti, ktorá vyplýva z tejto smernice. Ako totiž vyplýva tak z dvojakeho cieľa sledovaného uvedenou smernicou, ktorý bol pripomenutý v bode 56 tohto rozsudku, ako aj zo skrátenia tejto lehoty z dvadsaťjeden na päť dní, ktoré zaviedla smernica 2009/14, toto konštatovanie sa musí urobiť vo veľmi krátkom čase.
- 62 Okrem toho sa v dôvodovej správe k návrhu smernice Rady o systémoch ochrany vkladov zo 4. júna 1992 [KOM (92) 188 v konečnom znení, Ú. v. ES C 163, 1992, s. 6], ktorý viedol k prijatiu smernice 94/19, konkrétne uvádza, že vyplatenie náhrady vkladov je potrebné založiť na objektívnom zistení, že vkladateľ nemá prístup ku kapitálu, ktorý by mu úverová inštitúcia mala vrátiť s cieľom „urýchliť vyplatenie chránenej sumy“ a „neviazať toto vyplatenie na riziká konaní na ozdravenie a likvidáciu príslušnej inštitúcie“.
- 63 Je pravda, že odôvodnenie 12 smernice 2009/14 uvádza, že „vklady sa môžu považovať za nedostupné, keď počiatočné intervenčné alebo reorganizačné opatrenia [dotknutej úverovej inštitúcie] boli neúspešné“.
- 64 Na jednej strane však toto odôvodnenie 12 odkazuje len na možnosť považovať vklady za nedostupné v prípade neúspechu intervenčných alebo reorganizačných opatrení bez toho, aby podmienilo konštatovanie nedostupnosti tým, že takéto preventívne opatrenia boli neúspešné.
- 65 Na druhej strane treba poznamenať, že druhá veta uvedeného odôvodnenia spresňuje, že táto možnosť „by príslušným orgánom nemala brániť vynakladať ďalšie úsilie na reštrukturalizáciu počas výplatného obdobia“ a v dôsledku toho z nej vyplýva, že takéto opatrenia nemajú vplyv na konštatovanie nedostupnosti vkladov alebo na ich výplatu.
- 66 Pokiaľ ide o lehotu na vyplatenie vkladov podľa článku 10 ods. 1 smernice 94/19, zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že predĺžiť túto lehotu je možné len v prípade „mimoriadnych okolností“ a „toto predĺženie nesmie prekročiť desať pracovných dní“.
- 67 Pokiaľ ide o úverovú inštitúciu v úpadku, výnimočný dohľad nad touto inštitúciou, ktorý slúži na zabránenie tomu, že sa stane platobne neschopnou, nie je celkom výnimočnou okolnosťou, ale naopak okolnosťou neodmysliteľne spojenou so situáciou takejto inštitúcie a s opatreniami, ktoré možno prijať s cieľom napraviť túto situáciu.
- 68 V každom prípade skutočnosť, že predĺženie lehoty na vyplatenie vkladov je obmedzené na desať pracovných dní, preukazuje, že toto predĺženie sa nevzťahuje na opatrenia, ktoré by sa mohli prijať s cieľom zabrániť platobnej neschopnosti tejto inštitúcie, pretože takéto opatrenia si vyžadujú viac ako desať dní na vyvolanie ich plného účinku.

- 69 Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti je potrebné odpovedať na tretiu a šiestu otázku v tak, že článok 1 ods. 3 a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia na jednej strane vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej rozhodnutie o nedostupnosti vkladov závisí od platobnej neschopnosti úverovej inštitúcie a odňatia bankového povolenia tejto inštitúcií, a na druhej strane stanoveniu výnimky z lehôt stanovených týmito ustanoveniami na rozhodnutie o nedostupnosti vkladov a výplatu týchto vkladov z dôvodu, že je potrebné nariadiť nad touto úverovou inštitúciou výnimočný dohľad.

O štvrtej otázke

- 70 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 má vykladať v tom zmysle, že nedostupnosť vkladov držaných úverovou inštitúciou musia príslušné oprávnené orgány konštatovať výslovne, alebo je možné ju odvodiť z iných právnych aktov prijatých týmito orgánmi, akými sú rozhodnutie BNB o nariadení výnimočného dohľadu nad bankou KTB, alebo predpokladať na základe okolností, akými sú tie vo veci samej.
- 71 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 sa obmedzuje na vymenovanie okolností, za ktorých príslušné orgány musia konštatovať nedostupnosť vkladov v úverovej inštitúcii bez uvedenia konkrétnej podoby takéhoto konštatovania.
- 72 Vzhľadom na to je potrebné uviesť, že na jednej strane v systéme smernice 94/19 od konštatovania nedostupnosti vkladov v úverovej inštitúcii závisí náhrada týchto vkladov prostredníctvom systémov ochrany vkladov, a na druhej strane v súlade s článkom 10 ods. 1 tejto smernice toto konštatovanie predstavuje začiatok plynutia lehoty, v ktorej sa musí vykonať toto vrátenie.
- 73 Vzhľadom na tieto skutočnosti nedostupnosť vkladov v úverovej inštitúcii v zmysle článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 musí byť konštatovaná výslovným rozhodnutím príslušných orgánov, ktorého cieľom je vyhlásiť túto nedostupnosť, pretože akýkoľvek iný výklad by viedol k neistote, ktorej sa práve táto smernica snaží zabrániť.
- 74 Ako vyplýva z dvadsiateho prvého odôvodnenia smernice 94/19, informovanie vkladateľov je základným prvkom ich ochrany. Okrem toho, ako bolo pripomenuté v bode 56 tohto rozsudku, táto smernica sleduje dva úzko súvisiace ciele, a to stabilitu bankového systému a ochranu vkladateľov. Tieto ciele však predpokladajú, že vkladatelia môžu s istotou určiť, že sú ich vklady nedostupné a kedy začne postup vyplácania náhrad s cieľom zabrániť panike, ktorá by mohla ohroziť stabilitu bankového systému.
- 75 Okrem toho, keďže konštatovanie nedostupnosti podmieňuje vyplatenie vkladov a stanovuje začiatok lehoty, v ktorej musí dôjsť k tomuto vyplateniu, vkladatelia a systémy ochrany vkladov musia mať k dispozícii výslovné, jasné a presné rozhodnutie, ktoré im umožní rýchlo a presne zistiť, že na konci posúdenia uvedeného v článku 1 ods. 3 bode i) smernice 94/19 boli vklady vyhlásené za nedostupné. Takéto rozhodnutie zabezpečuje, že na jednej strane systém ochrany vkladov môže spustiť výplatu a stanoviť, že lehota stanovená v článku 10 ods. 1 smernice 94/19 začala plynúť, a na druhej strane, že vkladatelia môžu uplatniť práva, ktoré im priznáva táto smernica.
- 76 Z toho vyplýva, že na účely konštatovania nedostupnosti vkladov musí byť prijaté výslovné rozhodnutie a toto rozhodnutie musí byť hneď po svojom prijatí oznámené systémom ochrany vkladov.
- 77 Okrem toho nedostupnosť vkladov nemôže byť vyvedená z iných aktov prijatých príslušným vnútroštátnym orgánom, akým je napríklad výnimočný dohľad nad bankou, alebo predpokladaná na základe okolností, ako sú tie vo veci samej, ktoré nevychádzajú z posúdenia nedostupnosti vkladov, ako je stanovené v článku 1 ods. 3 bode i) smernice 94/19.

78 Preto treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 sa má vykladať v tom zmysle, že nedostupnosť vkladov v zmysle tohto ustanovenia musí byť konštatovaná výslovným aktom príslušného vnútroštátneho orgánu a nemôže byť vyvedená z iných aktov vnútroštátnych orgánov, akými sú rozhodnutie BNB o nariadení výnimočného dohľadu nad bankou KTB, alebo predpokladaná na základe okolností, akými sú tie vo veci samej.

O piatej otázke

79 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 1 ods. 3 smernice 94/19 má vykladať v tom zmysle, že konštatovanie nedostupnosti bankového vkladu v zmysle tohto ustanovenia podlieha podmienke, že majiteľ tohto vkladu predtým požiadal dotknutú úverovú inštitúciu o výber finančných prostriedkov a nebolo mu vyhovené.

80 V tejto súvislosti z článku 1 ods. 1 v spojení s článkom 1 ods. 3 bodom i) smernice 94/19 vyplýva, že hoci vklady musia byť vrátené podľa zákonných a zmluvných podmienok, ktoré sa na ne vzťahujú, posúdenie ich nedostupnosti je naopak výlučne určené podmienkami stanovenými v článku 1 ods. 3 bode i) tejto smernice.

81 Toto ustanovenie však nestanovuje, že konštatovanie nedostupnosti vkladov je podmienené predchádzajúcou neúspešnou žiadosťou o výber finančných prostriedkov.

82 Ako totiž Európska komisia správne uvádza, toto konštatovanie je spojené s objektívnou finančnou situáciou úverovej inštitúcie a vzťahuje sa všeobecne na všetky vklady v držbe tejto inštitúcie, a nie na každý z vkladov, ktorý drží. Preto na vyhlásenie o nedostupnosti všetkých vkladov držaných úverovou inštitúciou stačí, ak sa konštatuje, že uvedená úverová inštitúcia nevyplatila niektoré vklady a že podmienky stanovené v článku 1 ods. 3 písm. i) smernice 94/19 sú splnené.

83 Okrem toho dvojaký cieľ sledovaný smernicou 94/19, ako vyplýva z bodu 56 tohto rozsudku, nemôže byť dosiahnutý, ak by sa od držiteľa vkladu požadovalo, aby dotknutú úverovú inštitúciu požiadal o výber finančných prostriedkov, a jeho žiadosti nebolo vyhovené, aby tento vklad mohol byť kvalifikovaný ako „nedostupný“.

84 Na jednej strane by totiž takáto požiadavka mohla narušiť dôveru vkladateľov v systém ochrany vkladov a viesť k hromadným žiadostiam o výber vkladov.

85 Na druhej strane takáto požiadavka by mala za následok skomplikovanie postupu konštatovania nedostupnosti vkladov a ohrozenie cieľa smernice 94/19 spočívajúceho v požiadavke na rýchlosť.

86 Okrem toho za okolností, akými sú okolnosti vo veci samej, keď boli všetky operácie a platby úverovej inštitúcie pozastavené, je takáto podmienka odôvodnená ešte menej, pretože nie je nevyhnutná a v praxi by bolo veľmi ťažké, ak nie nemožné, aby majiteľ vkladu preukázal, že predtým požiadal o vrátenie a jeho žiadosti nebolo vyhovené.

87 V dôsledku toho treba na piatu otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 3 písm. i) smernice 94/19 sa má vykladať v tom zmysle, že konštatovanie nedostupnosti bankového vkladu v zmysle tohto ustanovenia nemôže podliehať podmienke, že majiteľ tohto vkladu predtým požiadal danú úverovú inštitúciu o výber prostriedkov a jeho žiadosti nebolo vyhovené.

O siedmej a ôsmej otázke

88 Svojou siedmou a ôsmou otázkou, ktoré je vhodné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 1 ods. 3 bod i) a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 majú vykladať v tom zmysle, že majú priamy účinok a priznávajú vkladateľom právo podať na základe zodpovednosti štátu za

porušenie práva Únie proti orgánu verejnej moci povinnému konštatovať nedostupnosť vkladov v úverovej inštitúcii, akým je BNB, žalobu o náhradu škody údajne spôsobenej neskorým vrátením vkladov. V prípade kladnej odpovede vnútroštátny súd žiada doplňujúce informácie v súvislosti s pojmom „dostatočne závažné“ porušenie v zmysle práva Únie, a pýta sa na relevantnosť niektorých skutkových okolností prejednávanej veci na účely tohto posúdenia.

- 89 Na úvod treba spresniť, že na rozdiel od toho, čo tvrdí BNB, a ako to uviedol generálny advokát v bodoch 78 až 82 svojich návrhov, okolnosti, za ktorých vznikol spor vo veci samej, sa líšia od okolností, ktoré viedli k vydaniu rozsudku z 12. októbra 2004, Paul a i. (C-222/02, EU:C:2004:606), takže odpoveď na otázky položené vnútroštátnym súdom sa nenachádza v tomto rozsudku.
- 90 Z rozsudku z 12. októbra 2004, Paul a i. (C-222/02, EU:C:2004:606), vyplýva, že ak je vo vnútroštátnom práve stanovený systém ochrany vkladov, smernica 94/19 nebráni vnútroštátnemu predpisu, ktorý vylučuje, aby sa jednotlivci mohli domáhať náhrady škôd spôsobených nedostatočným dohľadom na strane orgánu dohľadu nad úverovými inštitúciami alebo založiť zodpovednosť štátu na základe práva Únie z dôvodu, že tieto úlohy dohľadu sa vykonávajú vo všeobecnom záujme.
- 91 V prejednávanej veci sa však vnútroštátny súd snaží zistiť, či môže vzniknúť zodpovednosť členského štátu založená na nesprávnom prebratí smernice 94/19 a nesprávnom vykonaní systému ochrany vkladov stanoveného touto smernicou.
- 92 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora zásada zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré je mu pripísateľné, je súčasťou systému Zmlúv, na ktorých je Únia založená (rozsudok z 26. januára 2010 Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, bod 29 a citovaná judikatúra).
- 93 Členským štátom teda prináleží ubezpečiť sa o tom, že jednotlivci dostanú náhradu škody spôsobenej nedodržaním práva Únie, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 46 a citovaná judikatúra).
- 94 Vzhľadom na uvedené treba pripomenúť, že pokiaľ ide o podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušeniami práva Únie, ktoré sú tomuto štátu pripísateľné, poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t. j. že porušená právna norma Únie má za cieľ priznať jednotlivcom práva, porušenie tejto normy je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť (rozsudok z 28. júla 2016, Tomášová, C-168/15, EU:C:2016:602, bod 22 a citovaná judikatúra).
- 95 Súdny dvor tiež zdôraznil, že uplatnenie podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva Únie musia vnútroštátne súdy v zásade vykonať podľa usmernení Súdneho dvora na ich vykonanie (rozsudky z 25. novembra 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 48, ako aj z 19. júna 2014, Specht a i., C-501/12 až C-506/12, C-540/09 a C-541/12, EU:C:2014:2005, bod 100).
- 96 Pokiaľ ide o otázku, či článok 1 ods. 3 bod i) a článok 10 ods. 1 smernice 94/19 majú priamy účinok a poskytujú právo podať žalobu o náhradu škody spôsobenú neskorým vrátením vkladov, na úvod je potrebné zdôrazniť, že keďže žalobca sa pred vnútroštátnym súdom odvolával na ujem spôsobený porušením článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 zo strany BNB, Súdny dvor sa nemusí vyjadrovať k článku 10 ods. 1 tejto smernice.
- 97 Pokiaľ ide o priamy účinok článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19, ak takáto podmienka nie je vyžadovaná judikatúrou na účely vzniku zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Únie (pozri analogicky rozsudok z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93,

EU:C:1996:79, body 21 a 22), vnútroštátny súd spresňuje, že ak má uvedené ustanovenie priamy účinok, BNB porušila právo Únie tým, že ho opomenula uplatniť namiesto vnútroštátnych ustanovení na prebratie smernice 94/19.

- 98 V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že vo všetkých prípadoch, v ktorých sú ustanovenia smernice z hľadiska ich obsahu bezpodmienečné a dostatočne presné, majú jednotlivci právo sa na ne odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi voči členskému štátu, pokiaľ tento štát neprebral smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku v stanovenej lehote alebo ju neprebral správne (rozsudok z 25. júna 2015, Indėlių ir investicijų draudimas a Nemaniūnas, C-671/13, EU:C:2015:418, bod 57).
- 99 Je pravda, že článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 ponecháva členským štátom určitú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o určenie orgánu, ktorý je príslušný rozhodnúť o nedostupnosti vkladov, ako aj mieru voľnej úvahy danú tomuto orgánu, pokiaľ ide o posúdenie finančnej situácie dotknutej úverovej inštitúcie.
- 100 Uvedením, že príslušný orgán musí rozhodnúť o nedostupnosti vkladov čo najskôr a najneskôr päť pracovných dní po tom, čo sa po prvýkrát presvedčí, že úverová inštitúcia nevyplatila vklady, ktoré sú splatné, však toto ustanovenie stanovuje bezpodmienečnú a dostatočne presnú povinnosť, ktorej dodržanie musí BNB, orgán určený rozhodnúť o nedostupnosti vkladov, zabezpečiť v rámci svojich právomocí.
- 101 Takýto výklad nemá vplyv na skutočnosť, že verejný orgán, ktorý porušil právo Únie, musí byť určený vnútroštátnymi súdmi podľa práva príslušného členského štátu.
- 102 Pokiaľ ide o otázku, či článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 predstavuje pravidlo práva Únie, ktorého cieľom je priznať práva jednotlivcom, treba uviesť, že smernica 94/19 má predovšetkým za cieľ chrániť vkladateľov.
- 103 Okrem toho konštatovanie nedostupnosti vkladov má priamy vplyv na právne postavenie vkladateľa, lebo toto konštatovanie aktivuje mechanizmus ochrany vkladov, a teda vyplatenie vkladateľov.
- 104 Za týchto okolností je zjavné, že článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 predstavuje pravidlo práva Únie, ktorého cieľom je priznať práva jednotlivcom.
- 105 Pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa existencie dostatočne závažného porušenia práva Únie, je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora takéto porušenie implikuje zjavné a závažné porušenie hraníc voľnej úvahy zo strany členského štátu. K skutočnostiam, ktoré možno v tejto súvislosti zohľadniť, patrí najmä stupeň jasnosti a presnosti porušeného pravidla, rozsah voľnej úvahy, ktorý porušené pravidlo prenecháva vnútroštátnym orgánom, ospravedlniteľnosť alebo neospravedlniteľnosť prípadného právneho pochybenia, úmyselná alebo neúmyselná povaha nesplnenia povinnosti alebo spôsobenej ujmy, skutočnosť, že postoj zaujatý inštitúciou Európskej únie mohol prispieť k opomenutiu, prijatiu alebo zachovaniu opatrení alebo vnútroštátnej praxe, ktoré sú v rozpore s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 56).
- 106 V prejednávanej veci je potrebné zdôrazniť, že ak BNB má podľa článku 1 ods. 1 bodu i) smernice 94/19 určitú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o konštatovanie nedostupnosti vkladov úverovej inštitúcie, táto miera voľnej úvahy je ohraničená.
- 107 Článok 1 ods. 1 bod i) smernice 94/19 jasne stanovuje podmienky, ktorým podlieha konštatovanie nedostupnosti vkladov, a lehotu, v ktorej sa musí takéto konštatovanie urobiť.
- 108 Preto, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 1 ods. 3 bode i) smernice 94/19, príslušný vnútroštátny úrad musí konštatovať nedostupnosť vkladov v záväznej lehote piatich dní.

- 109 Z analýzy okolností vo veci samej však vyplýva, že v nadväznosti na informácie, ktoré poskytla banka KTB o svojich finančných problémoch a problémoch s likviditou, BNB nariadila nad touto bankou výnimočný dohľad z dôvodu rizika platobnej neschopnosti a rozhodla o pozastavení všetkých platieb a operácií banky KTB. Opatrenia dohľadu nad KTB potvrdzujú pochybnosti, ktoré BNB vzhľadom na finančnú situáciu banky KTB mala v súvislosti s jej schopnosťou vrátiť vklady v krátkej lehote. Navyše opatrenia na pozastavenie platieb a operácií banky KTB, o ktorých rozhodla BNB, zabránili tomu, aby banka KTB mohla vrátiť vklady.
- 110 Okrem týchto skutočností vnútroštátnemu súdu prináleží zohľadniť na účely posúdenia protiprávnosti správania BNB aj úmyselný alebo neúmyselný charakter spôsobenej ujmy.
- 111 Nakoniec ostatné skutočnosti uvedené vnútroštátnym súdom nie sú relevantné na určenie, či za okolností konania vo veci samej sa BNB tým, že nekonštatovala nedostupnosť vkladov v lehote piatich dní podľa článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19, dopustila dostatočne závažného porušenia práva Únie.
- 112 Po prvé totiž okolnosť, že Fond nemal k dispozícii dostatok finančných prostriedkov na pokrytie všetkých chránených vkladov, nie je relevantná, lebo takáto okolnosť nie je uvedená medzi okolnosťami, ktoré príslušný vnútroštátny orgán musí vziať do úvahy na účely určenia, či je potrebné rozhodnúť o nedostupnosti vkladov.
- 113 Po druhé okolnosť, že počas obdobia, keď boli platby pozastavené, bol nad úverovou inštitúciou nariadený výnimočný dohľad, aby sa zabránilo jej platobnej neschopnosti, a skutočnosť, že žalobcovi vo veci samej bol vklad vrátený po konštatovaní neúspechu ozdravných opatrení zo strany BNB, tiež nie sú relevantné. Na jednej strane, ako to spresnil Súdny dvor v odpovedi na tretiu prejudiciálnu otázku, smernica 94/19 nepodmieňuje konštatovanie nedostupnosti vkladov platobnou neschopnosťou úverovej inštitúcie. Na druhej strane smernica 94/19 sa snaží chrániť vkladateľov tým, že ukladá povinnosť, aby boli vklady, ktorých sú majiteľmi, chránené a vrátené vo veľmi krátkych lehotách.
- 114 Po tretie skutočnosť, že žalobcovi vo veci samej sa vklad vyplatil spolu aj s výnosom z úrokov vo výške stanovenej za obdobie od 20. júna 2014 do 6. novembra 2014, sa týka škody, ktorú uvádza pán Kantarev, a nie existencie dostatočne závažného porušenia článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19.
- 115 Vzhľadom na uvedené skutočnosti a s výhradou overení, ktoré má uskutočniť vnútroštátny súd, nekonštatovanie nedostupnosti vkladov v lehote piatich dní podľa článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 napriek tomu, že boli splnené podmienky jasne stanovené v tomto ustanovení, môže za okolností veci samej predstavovať dostatočne závažné porušenie v zmysle práva Únie, pričom ďalšie okolnosti uvedené vnútroštátnym súdom nie sú v tejto súvislosti relevantné.
- 116 Pokiaľ ide o tretiu podmienku vzniku zodpovednosti štátu z dôvodu porušenia práva Únie, vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či – ako pravdepodobne vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru – existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením článku 1 ods. 3 bodu i) smernice 94/19 a škodou, ktorú utrpel pán Kantarev.
- 117 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na siedmu a ôsmu otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19 má priamy účinok a predstavuje právnu normu, ktorá priznáva práva jednotlivcom, ktoré vkladateľom umožňujú podať žalobu o náhradu škody spôsobenej neskorým vrátením vkladov. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť na jednej strane, či nekonštatovanie nedostupnosti vkladov v lehote piatich pracovných dní podľa tohto ustanovenia napriek tomu, že boli splnené podmienky jasne stanovené v tomto ustanovení, predstavuje za okolností veci samej dostatočne závažné porušenie v zmysle práva Únie, a na druhej strane, či existuje priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou, ktorú utrpel vkladateľ, akým je pán Kantarev.

O prvej a druhej otázke

- 118 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré je vhodné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj zásady ekvivalencie a efektivity majú vykladať v tom zmysle, že v prípade neexistencie osobitného konania v Bulharsku pre založenie zodpovednosti tohto členského štátu za škody vyplývajúce z porušenia práva Únie vnútroštátnym orgánom, bránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá na jednej strane stanovuje dva rozličné prostriedky nápravy, ktoré patria do právomoci rôznych súdov a vzťahujú sa na ne odlišné podmienky, a na druhej strane podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody tým, že škoda bola spôsobená úmyselným konaním príslušného vnútroštátneho orgánu, povinnosťou jednotlivca predložiť dôkaz o existencii zavinenia, zaplatením štandardného poplatku alebo poplatku vo výške úmernej hodnote sporu alebo predchádzajúcim zrušením správneho aktu, ktorý spôsobil škodu.
- 119 V tejto súvislosti vnútroštátny súd spresňuje, že judikatúra sa líši, pokiaľ ide o právny režim uplatniteľný na žaloby proti BNB založené na porušení práva Únie, pretože niektoré súdy sa domnievali, že tieto žaloby patria do pôsobnosti zákona o zodpovednosti štátu, zatiaľ čo iné súdy sa domnievali, že patria do pôsobnosti režimu zodpovednosti podľa všeobecného práva, stanoveného zákonom o záväzkových vzťahoch a zmluvách. Okrem toho zákon o Bulharskej národnej banke v súvislosti s výkonom jej funkcií dohľadu obmedzuje jej zodpovednosť len na škody spôsobené úmyselným konaním.
- 120 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora sú tri podmienky uvedené v bode 94 tohto rozsudku postačujúce na to, aby v prospech jednotlivcov založili právo na náhradu škody (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 65 a citovaná judikatúra).
- 121 Z toho vyplýva, že právo Únie vôbec nevyklučuje, aby zodpovednosť štátu za porušenie tohto práva mohla byť podľa vnútroštátneho práva vyodená aj za menej prísnych podmienok, ale bráni tomu, aby v tejto súvislosti ukladalo ďalšie podmienky (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 66 a citovaná judikatúra).
- 122 V prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti prináleží každému členskému štátu, aby vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky žalôb zameraných na zabezpečenie plnej ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie (rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 46 a citovaná judikatúra).
- 123 Súdny dvor tiež spresnil, že pokiaľ sú splnené potrebné podmienky, štát musí, s výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve Únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity) (rozsudok z 26. januára 2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, bod 31 a citovaná judikatúra).
- 124 Zásada ekvivalencie vyžaduje, aby sa všetky pravidlá týkajúce sa žaloby bez rozdielu uplatňovali tak na žaloby založené na porušení práva Únie, ako aj na žaloby založené na porušení vnútroštátneho práva (rozsudok z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 50 a citovaná judikatúra).
- 125 Podľa zásady efektivity takéto procesné pravidlá nesmú viesť k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právnym poriadkom Únie (rozsudok z 15. marca 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, bod 52 a citovaná judikatúra).

- 126 Pokiaľ ide v prejednávanej veci o hmotnoprávne podmienky, ktorým musí vyhovieť žaloba žalobcu vo veci samej, zákon o Bulharskej národnej banke tým, že nárok na náhradu škody podmieňuje tým, že škoda bola spôsobená dotknutým orgánom úmyselne, zavádza pre vznik tohto práva podmienku, ktorá presahuje rámec dostatočne závažného porušenia práva Únie.
- 127 Pokiaľ ide o podmienku vyplývajúcu zo zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách, ktorá ukladá žalobcovi vo veci samej predložiť dôkaz o existencii zavinenia, Súdny dvor už rozhodol, že aj keď niektoré subjektívne a objektívne okolnosti, ktoré možno v rámci vnútroštátneho právneho systému viazať na pojem „zavinenie“, môžu byť s ohľadom na judikatúru pripomenutú v bode 105 tohto rozsudku relevantné pre posúdenie, či je porušenie práva Únie dostatočne závažné, pravdou zostáva, že povinnosť nahradiť škodu spôsobenú jednotlivcom nemôže podliehať podmienke vyplývajúcej z pojmu zavinenie, ktorý presahuje dostatočne závažné porušenie práva Únie (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 67 a citovaná judikatúra).
- 128 V dôsledku toho na jednej strane právo Únie bráni tomu, aby v rámci žaloby, akou je žaloba vo veci samej, bol vznik nároku na náhradu škody podmienený tým, že škoda bola spôsobená predmetným vnútroštátnym orgánom úmyselne. Zodpovednosť BNB v spore, o aký ide vo veci samej, preto nemožno posudzovať s ohľadom na podmienky uvedené v zákone o Bulharskej národnej banke. Na druhej strane je úlohou vnútroštátneho súdu určiť, či pojem „zavinenie“ v zmysle zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách ide nad rámec dostatočne závažného porušenia práva Únie.
- 129 Pokiaľ ide o vnútroštátne procesné pravidlá, treba pripomenúť, že otázka, či príslušnosť vnútroštátneho súdu a konanie na vyriešenie sporu majú závisieť od postavenia verejného orgánu, ktorému možno pripísať porušenie, ako aj od znakov údajného konania, či opomenutia, patrí do procesnej autonómie členských štátov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 47).
- 130 Ako zdôraznil generálny advokát v bode 102 svojich návrhov, nie je úlohou práva Únie, aby určovalo, ktoré z konaní sa má uplatniť v prípade, ak prichádzajú do úvahy viaceré konania. Napriek tomu výber vhodného konania a v dôsledku toho režim zodpovednosti musí dodržiavať tak podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora, ako aj zásady efektivity a ekvivalencie.
- 131 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, Súdny dvor nemá k dispozícii nič, čo by mu umožňovalo pochybovať o súlade pravidiel stanovených v zákone o zodpovednosti štátu alebo zákone o záväzkových vzťahoch a zmluvách s touto zásadou.
- 132 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, vnútroštátny súd sa v prvom rade pýta na súlad poplatku, ktorý musí byť zaplatený na základe zákona o zodpovednosti štátu a zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách, s touto zásadou.
- 133 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že každý prípad, v ktorom sa vynára otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie prakticky znemožňuje, alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie práv, ktoré jednotlivcom priznáva právny poriadok Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie predmetných ustanovení v celom konaní, priebeh tohto konania a osobitosti týchto ustanovení na rôznych stupňoch vnútroštátnych inšancií (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, bod 36).
- 134 Na tento účel je potrebné určiť, či vnútroštátna právna úprava podmieňuje podanie žaloby o náhradu škody zaplatením poplatku a či tento poplatok možno odpustiť.
- 135 Treba tiež zohľadniť výšku poplatku a prekonateľnosť prekážky na prístup k spravodlivosti, ktorú môže prípadne predstavovať (pozri analogicky rozsudok z 22. decembra 2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, bod 61).

- 136 Zo spisu predloženého Súdneho dvoru vyplýva, že v spore vo veci samej fyzická osoba, akou je pán Kantarev, musí v prípade žaloby založenej na zákone o zodpovednosti štátu zaplatiť poplatok vo výške 10 BGN (približne 5 eur) a v prípade žaloby založenej na zákone o záväzkových vzťahoch a zmluvách proporcionálny poplatok vo výške 4 % z hodnoty sporu.
- 137 Vzhľadom na informácie, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, štandardný poplatok vo výške 10 BGN (približne 5 eur) zrejme nepredstavuje neprekonateľnú prekážku prístupu k spravodlivosti, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 138 Naopak, nie je vylúčené, že proporcionálny poplatok vo výške 4 % hodnoty sporu predstavuje významnú prekážku uplatňovania práva na náhradu škody najmä z dôvodu neexistencie oslobodenia od zaplatenia tohto poplatku, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 139 V druhom rade sa vnútroštátny súd pýta, či skutočnosť, že zákon o zodpovednosti štátu obmedzuje právo na náhradu škody iba na prípady, keď škoda vyplýva zo zrušeného protiprávneho aktu alebo nezákonného konania alebo opomenutia správneho orgánu, je v súlade so zásadou efektivity.
- 140 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pokiaľ ide o uplatnenie dostupných právnych prostriedkov na účely spochybnenia zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Únie, Súdny dvor už konštatoval, že vnútroštátny súd môže overiť, či poškodená osoba vyvinula primerané úsilie na to, aby sa vyhla škode alebo obmedzila jej výšku, a či najmä v primeranom čase využila všetky právne prostriedky, ktoré mala k dispozícii (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuš, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 75 a citovaná judikatúra).
- 141 Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuš, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 76 a citovaná judikatúra).
- 142 Z judikatúry Súdneho dvora však vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby im to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať (rozsudok z 25. novembra 2010, Fuš, C-429/09, EU:C:2010:717, bod 77 a citovaná judikatúra).
- 143 Povinnosť predchádzajúceho zrušenia správneho aktu, ktorý spôsobil škodu, nie je sama osebe v rozpore so zásadou efektivity. Takáto povinnosť však môže nadmerne sťažiť získanie náhrady škody spôsobenej porušením práva Únie, ak je v praxi takéto zrušenie vylúčené (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 51) alebo veľmi obmedzené.
- 144 V prejednávacom prípade treba zdôrazniť, že požiadavka týkajúca sa protiprávnosti aktu správneho orgánu alebo nezákonnosti jeho konania alebo opomenutia nepredstavuje procesnú požiadavku, ale podmienku vzniku zodpovednosti štátu, čo sa podobá pojmu dostatočne závažné porušenie v zmysle práva Únie.
- 145 Naopak, podmienenie vzniku zodpovednosti štátu, a teda práva na náhradu škody, predchádzajúcim zrušením správneho aktu, na základe ktorého vznikla škoda, podľa postupu stanoveného na tento účel, predstavuje procesnú podmienku.
- 146 Na účely určenia, či táto požiadavka je v situácii, o akú ide vo veci samej, v rozpore so zásadou efektivity, musí vnútroštátny súd s ohľadom na všetky okolnosti sporu vo veci samej, bulharskú právnu úpravu, a najmä procesné podmienky žalôb o neplatnosť správnych aktov, ako aj podmienky, ktorým takéto zrušenie podlieha, overiť, či zrušenie správneho aktu, ktorý spôsobil škodu, je v praxi vylúčené alebo veľmi obmedzené.

¹⁴⁷ Článok 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj zásady ekvivalencie a efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade neexistencie osobitného konania v Bulharsku pre založenie zodpovednosti tohto členského štátu za škody vyplývajúce z porušenia práva Únie vnútroštátnym orgánom:

- nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje dva rozličné prostriedky nápravy, ktoré patria do právomoci rôznych súdov a vzťahujú sa na ne odlišné podmienky za predpokladu, že vnútroštátny súd určí, či podľa vnútroštátneho práva musí byť zodpovednosť takého vnútroštátneho orgánu, akým je BNB, založená na základe zákona o zodpovednosti štátu alebo na základe zákona o záväzkových vzťahoch a zmluvách a za predpokladu, že oba prostriedky nápravy sú v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity,
- bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody dodatočnou podmienkou založenou na tom, že škoda bola spôsobená predmetným vnútroštátnym orgánom úmyselne,
- nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody povinnosťou jednotlivca predložiť dôkaz o existencii zavinenia za predpokladu, že pojem „zavinenie“ neprekračuje rámec pojmu „dostatočne závažné porušenie“, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu,
- nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje zaplatenie štandardného poplatku alebo poplatku proporcionálneho hodnote sporu, ak – čo musí overiť vnútroštátny súd – zaplatenie štandardného poplatku alebo poplatku proporcionálneho hodnote sporu nie je v rozpore so zásadou efektivity s ohľadom na výšku a význam poplatku, prekonateľnosť prekážky na prístup k spravodlivosti, ktorú môže tento poplatok prípadne predstavovať, jeho povinný charakter, ako aj na možnosti oslobodenia,
- nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody povinnosťou predchádzajúceho zrušenia správneho aktu, na základe ktorého vznikla škoda, za predpokladu, že to možno oprávnene od poškodeného požadovať, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

¹⁴⁸ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. Článok 1 ods. 3 a článok 10 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/14/ES z 11. marca 2009, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia na jednej strane vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej rozhodnutie o nedostupnosti vkladov závisí od platobnej neschopnosti úverovej inštitúcie a odňatia bankového povolenia tejto inštitúcie, a na druhej strane stanoveniu výnimky z lehôt stanovených týmito ustanoveniami na rozhodnutie o nedostupnosti vkladov a výplatu týchto vkladov z dôvodu, že je potrebné nariadiť nad touto úverovou inštitúciou výnimočný dohľad.

2. Článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19, zmenenej smernicou 2009/14, sa má vykladať v tom zmysle, že nedostupnosť vkladov v zmysle tohto ustanovenia musí byť konštatovaná výslovným aktom príslušného vnútroštátneho orgánu a nemôže byť vyvodená z iných aktov vnútroštátnych orgánov, akými sú rozhodnutie Bălgarska Narodna Banka (Bulharská národná banka) o nariadení výnimočného dohľadu nad Korporativna Tărgovska Banka, alebo predpokladaná na základe okolností, akými sú okolnosti vo veci samej.
3. Článok 1 ods. 3 písm. i) smernice 94/19, zmenenej smernicou 2009/14, sa má vykladať v tom zmysle, že konštatovanie nedostupnosti bankového vkladu v zmysle tohto ustanovenia nemôže podliehať podmienke, že majiteľ tohto vkladu predtým požiadal danú úverovú inštitúciu o výber prostriedkov a jeho žiadosti nebolo vyhovené.
4. Článok 1 ods. 3 bod i) smernice 94/19, zmenenej smernicou 2009/14, má priamy účinok a predstavuje právnu normu, ktorá priznáva práva jednotlivcom, ktoré vkladateľom umožňujú podať žalobu o náhradu škody spôsobenej neskorým vrátením vkladov. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť na jednej strane, či nekonštatovanie nedostupnosti vkladov v lehote piatich pracovných dní podľa tohto ustanovenia napriek tomu, že boli splnené podmienky jasne stanovené v tomto ustanovení, predstavuje za okolností veci samej dostatočne závažné porušenie v zmysle práva Únie, a na druhej strane, či existuje priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou, ktorú utrpel vkladateľ, akým je pán Nikolaj Kantarev.
5. Článok 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj zásady ekvivalencie a efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade neexistencie osobitného konania v Bulharsku pre založenie zodpovednosti tohto členského štátu za škody vyplývajúce z porušenia práva Únie vnútroštátnym orgánom:
 - nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje dva rozličné prostriedky nápravy, ktoré patria do právomoci rôznych súdov a vzťahujú sa na ne odlišné podmienky za predpokladu, že vnútroštátny súd určí, či podľa vnútroštátneho práva musí byť zodpovednosť takého vnútroštátneho orgánu, ako je Bulharská národná banka, založená na základe Zakon za otgovornostta na dărzhavata i obštinite za vredi (zákon o zodpovednosti štátu a obcí za škodu) alebo na základe Zakon za zadălženijata i dogovorite (zákon o záväzkových vzťahoch a zmluvách), a za predpokladu, že oba prostriedky nápravy sú v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity,
 - bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody dodatočnou podmienkou založenou na tom, že škoda bola spôsobená predmetným vnútroštátnym orgánom úmyselne,
 - nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody povinnosťou jednotlivca predložiť dôkaz o existencii zavinenia za predpokladu, že pojem „zavinenie“ neprekračuje rámec pojmu „dostatočne závažné porušenie“, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu,
 - nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje zaplatenie štandardného poplatku alebo poplatku proporcionálneho hodnote sporu, ak – čo musí overiť vnútroštátny súd – zaplatenie štandardného poplatku alebo poplatku proporcionálneho hodnote sporu nie je v rozpore so zásadou efektivity s ohľadom na výšku a význam poplatku, prekonateľnosť prekážky na prístup k spravodlivosti, ktorú môže tento poplatok prípadne predstavovať, jeho povinný charakter, ako aj na možnosti oslobodenia, a
 - nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá podmieňuje právo jednotlivcov získať náhradu škody povinnosťou predchádzajúceho zrušenia správneho aktu, na základe ktorého vznikla škoda, za predpokladu, že to možno oprávnene od poškodeného požadovať, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Podpisy